

лише в якості об'єктивного зв'язку між людьми і, відповідно, не грають ролі свідомо-спонукального фактора. Їх мотиваційне значення існує тільки в потенції» [9].

Під час трансформації політичних, економічних та інших інтересів у правові вони стають елементом правовідносин, які являють собою елемент механізму правового регулювання.

Правовідносини, за словами В.І. Борисової, – одне з кардинальних, фундаментальних понять юридичної науки. У цій формі абстрактна правова норма набуває свого реального буття, втілюється в конкретному реальному громадському відношенні.

Таким чином, у правовідносинах виражається особливий вид зв'язку між правом і регульованими ним суспільними відносинами. У зв'язку із цим діалектично поєднується абстрактний характер норми з конкретністю певного життєвого ставлення.

Саме із цієї причини проблема правовідносини продовжує залучати до себе настільки широку увагу з боку вчених – представників як цивільного права, так і окремих галузей [11, с. 2].

Правовідношення характеризується складним складом, складається із трьох елементів: об'єкт, суб'єкти та зміст.

Об'єкт – елемент, найбільш тісно пов'язаний із правовим інтересом. Це матеріальні і духовні блага, те, заради чого суб'єкти вступають у правові відносини, вони відображають особистий або суспільний інтерес. Під суб'єктами розуміються учасники правовідносини (фізичні особи, організації), до змісту належать суб'єктивні права та юридичні обов'язки, а також законні інтереси, що виражають зв'язок між суб'єктами (учасниками) правовідносин.

Для окремих авторів розуміння інтересу як об'єкта правової охорони, а права у зв'язку із цим – як охоронюваного законом інтересу [2, с. 146–158], деякою мірою стає приводом для включення інтересу до змісту суб'єктивних прав. Цей підхід піддався справедливій критиці С.Н. Братуся, який вважав,

що інтерес є зовнішнім по відношенню до суб'єктивного права – його метою і передумовою [13, с. 20]. Цієї ж позиції дотримується О.І. Чепис, зазначаючи, що спроба перетворити інтерес в елемент суб'єктивного цивільного права, яке опосередковує його задоволення, терпить нищівне фіаско [7].

У зв'язку із цим представляє інтерес питання про співвідношення суміжних категорій правового інтересу і законного інтересу. У даний час у законодавстві відсутня усталена концепція законного інтересу. Ряд авторів вважають ці поняття синонімами. Так, М.А. Самбор зазначає, що об'єктивовані суб'єктивним і охоронювані об'єктивним правом інтереси отримали назву «охоронювані законом інтереси». При цьому в законодавстві термін «охоронювані законом інтереси» та його найбільш широко поширений синонім «законні інтереси» почали вживати в іншому контексті: в якості особливої групи інтересів, які не опосередковані суб'єктивним правом, але перебувають під охороною закону. У тексті нормативних правових актів їх, як правило, згадують спільно із правами, поєднуючи за допомогою союзу «і», проте вони, безумовно, являють собою самостійний об'єкт охорони [9].

І.Я. Бабецька, навпаки, вважає, що законні та охоронювані законом інтереси – різні за змістом категорії [10, с. 158–164].

У зв'язку із цим представляється найбільш обґрунтованим підхід І.В. Венедіктової, відповідно до якого інтереси, що отримали визнання з боку закону, набувають нової якості, тобто перетворюються на юридичні інтереси [3]. Юридичні та правові інтереси в цьому контексті можна вважати синонімами. Правове визнання інтересів здійснюється у двох формах. Ряд інтересів, таких як інтереси власників, що перебувають у володінні, користуванні і розпорядженні майном, інтереси покупців, що перебувають у передачі купленої речі, та ін. визнаються законом

зору з даного питання, висловлені в науковій юридичній літературі. Зроблено висновок щодо співвідношення законних інтересів і охоронюваних законом інтересів із суб'єктивними правами та юридичними обов'язками. Аналізуються елементи законного інтересу та охоронюваного законом інтересу, обґрунтовується точка зору, згідно з якою охоронюваний законом інтерес можна розглядати як особливий вид правовідносин. Отже, охоронюваний законом інтерес має ту ж структуру, що і правовідношення: суб'єкт, об'єкт і зміст. Суб'єкт у даному випадку – фізична або юридична особа, що є носієм інтересу. Об'єктом охоронюваного законом інтересу є правова цінність. Зміст охоронюваного законом інтересу утворюють суб'єктивні права та юридичні обов'язки, що забезпечують його реалізацію в процесі правового регулювання.

Ключові слова: охоронюваний законом інтерес, юридично значимий інтерес, правовідносини, суб'єктивні права, юридичні обов'язки, законний інтерес.

Katrenko A. Structure of interest protected by law as a legal aspect

The article analyzes in detail the problems of the structure of legal interest. The systematic approach reveals the position of legal interest in the structure of the legal relationship and the mechanism of legal regulation in general, distinguishes such related legal concepts as legal, legal interests, legitimate interests and protected by law, analyzes the various points of view on this issue expressed in scientific legal literature. The conclusion is drawn on the relation between legitimate interests and protected by law interests with subjective rights and legal obligations. The elements of legitimate interest and the law protected interest are analyzed, the point of view according to which the law protected interest can be considered as a special kind of legal relationship

is substantiated. Therefore, the interest protected by law has the same structure as the legal relationship: subject, object and content. The subject in this case is the natural or legal person who is the bearer of interest. The object of a law-protected interest is legal value. The content of the law-protected interest is formed by subjective rights and legal obligations that ensure its realization in the process of legal regulation.

Key words: legally protected interest, legally significant interest, legal relations, subjective rights, legal obligations, legal interest.

Література

1. Цивільний кодекс України: № 435-IV от 04.03.2015. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
2. Венедиктова І.В. Категорія охоронюваного законом інтересу в цивільному праві України. Приватне право. № 1/2013. С. 146–158. URL : http://pravo.ua.com.ua/ua/store/private/chastnoe_1_13/Venediktova-chas_1_13/ (4).
3. Венедиктова І.В. Ознаки охоронюваного законом інтересу в цивільному праві. URL : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Pouabs/2012_1/06_04_05.pdf (3).
4. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підручник / Пер. з рос. Харків : Консум, 2001. 656 с.
5. Чепис О.І. Законний інтерес як категорія цивільного права. Форум права. 2009. № 1. С. 551–559. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2009-1/09hoikcr.pdf> (1).
6. Рішення Конституційного Суду України у справі про охоронюваний законом інтерес від 1 грудня 2004 року № 18-рп/2004, справа № 1-10/2004.
7. Чепис О.І. Охоронюваний законом інтерес в цивільному праві: поняття та структура. URL : http://www.pap.in.ua/1_2013/Chepis.pdf. (5).
8. Чепис О.І. Об'єктивне та суб'єктивне в категорії «інтерес». Актуальні проблеми держави і права. 2012. Вип. 66. С. 56–65. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2012_66_9. (10).
9. Самбор М.А. Інтерес в праві : загальнотеоретичні аспекти розуміння та реалізації : автореф. дис ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ., 2010. 20 с.

10. Бабецька І.Я. Законний інтерес та охоронюваний законом інтерес як різновиди інтересу в цивільному праві України. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького: Журнал. Серія Право.* № 2(14). 2016. С. 158–164.

11. Цивільне право : підручник : у 2 т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М. Баранова, Т.І. Бегова та ін. ; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Харків : Право, 2011. Т. 1. 656 с.

12. Цивільне право України : підручник: у 2-х кн. / О.В. Дзера (кер. авт. кол.), Д.В. Боброва, А.С. Довгерт та ін. / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. 2-е вид. Київ : Юрінком Інтер, 2004. Кн. 1. 736 с.

13. Братусь С.Н. Субъекты гражданского права. Москва : Госюриздат, 1950. 367 с.

14. Михайлов С.В. Интерес как общенаучная категория и ее отражение в науке гражданского права. *Государство и право.* 1999. № 7. С. 3–11.

